

УДК 657.1

Ткаченко С. А.,*кандидат економічних наук, проректор з наукової роботи Миколаївського політехнічного інституту*

ПІДСИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У статті запропоновано конкретні рішення, що будуть сприяти підвищенню науково-технічного рівня робіт, які проводяться на підприємствах із створення систем управління, та дозволять підняти на якісно новий ступінь загальний рівень управління маркетинговою діяльністю компаній.

Ключові слова: бухгалтерський облік, впровадження, ефективність, маркетингова діяльність підприємств, підвищення, фактор.

В статье предложены конкретные решения, которые будут способствовать повышению научно-технического уровня работ, проводимые на предприятиях по созданию систем управления, и позволят поднять на качественно новую ступень общий уровень управления маркетинговой деятельностью компаний.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, внедрение, эффективность, маркетинговая деятельность предприятий, повышение, фактор.

A specific solution that will enhance the scientific and technical level of work carried out in the business of creating management systems and will raise to a qualitatively new level of overall management of marketing activities of companies.

Keywords: accounting, implementation, efficiency, marketing activities, enhancement, factor.

Постановка проблеми. Виходячи із того, що сучасні підприємства як інноваційно-спрямовані управлінські системи перебувають під постійним впливом як ендогенних, так і екзогенних чинників, керівництву підприємств, які намагаються ефективно функціонувати в умовах ринку, необхідно мати інформацію про стан як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Звідси випливає необхідність у створенні належної системи управління маркетинговою діяльністю підприємств,

провідною ланкою якої повинна виступати методологічно розвинута система бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Широке коло питань, пов'язаних із функцією бухгалтерського обліку підприємств було розглянуто у дослідженнях як вітчизняних, так і іноземних вчених-економістів [1-10] та інших. Однак питанням створення ефективних систем управління та можливим вирішенням проблемних ситуацій у своїх працях потрібної уваги не приділили. У цьому зв'язку, на наш погляд, необхідно навести пропозиції щодо вирішення зловбоденних питань, що буде сприяти підвищенню науково-технічного рівня робіт, які проводяться на підприємствах із створення систем управління та дозволить підняти на якісно новий ступінь загальний рівень управління маркетинговою діяльністю компаній. Означений факт встановлює проблему в загальному вигляді, якій і присвячується публікація.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження стало визначення наукових засад, розробка та обґрунтування теоретичних положень, науково-практичних методів і рекомендацій щодо забезпечення розвитку промислових підприємств у ринкових умовах на основі удосконалення облікового забезпечення їх маркетингової діяльності.

Для досягнення поставленої мети були визначені та вирішені такі завдання: узагальнено погляди вітчизняних та закордонних учених на механізм бухгалтерського обліку як управлінської функції; досліджена сучасна практика використання методологічно-інформаційного інструментарію бухгалтерського обліку в здійсненні машинобудівними підприємствами Миколаївської області господарської діяльності; запропоновано конкретні рекомендації щодо підвищення маркетингової діяльності підприємств на основі більш повного використання інструментарію бухгалтерського обліку в управлінні.

Виклад основного матеріалу. Початок широкого розвитку робіт із створення систем управління і їх впровадження у нас в країні було покладено із впровадженням ринкових процесів і підтриманням конкурентних взаємин. За ці роки в країні було створено безліч систем управління технологічними процесами та ще більше систем управління підприємствами. Отриманий досвід у сфері створення систем управління дозволив сформулювати найважливіші вимоги до питань забезпечення систем управління.

Велика робота в цій сфері була зроблена і за останні роки. Так, було розроблено і впроваджено велику кількість систем управління. У результаті прийнятих додаткових заходів із прискорення найбільш ефективного використання сучасних технічних засобів впроваджено в дію системи управління складними технологічними процесами. Отримані результати вигідно виділяються не тільки своєю кількісною, але

і якісною стороною. У цей період розпочато створення універсальних систем управління на принципово новій технічній базі, розроблено нові методи створення систем управління і сформовані спеціалізовані колективи розробників таких систем.

Створення і впровадження систем управління – складова частина конкурентної стратегії підвищення ефективності маркетингової діяльності підприємств на сучасному ринку. Впровадження систем управління дозволяє зменшити витрати праці управлінського апарату на 80-90%. При цьому використання сучасних технічних засобів дозволяє підвищити якість управлінських функцій: підвищити якість і аналітичність облікової інформації тощо. Саме ці чинники зумовили значний економічний ефект від впровадження систем управління в цей час.

Вивчення практики функціонування систем управління на підприємствах машинобудівних галузей показало також, що неоднаковий економічний ефект від використання систем зумовлений не тільки масштабами діяльності того або іншого підприємства, але і типом впровадженої системи управління, їх орієнтацією на вирішення завдань визначеного класу. Так, у деяких системах управління економічний ефект забезпечується, насамперед, за рахунок вирішення завдань плану, в інших системах – за рахунок впровадження завдань оперативного управління виробництвом та інше.

Отримання значного економічного ефекту від систем управління на підприємствах не вичерпує великого значення застосування сучасних технічних засобів в управлінні їх діяльністю. Досить цінним є те, що впровадження систем управління різного призначення дозволяє підвищити ефективність, науковий рівень бухгалтерського обліку і управління маркетингом підприємств.

Як відомо, якість управління багато в чому визначається якістю здійснення його основних функцій, зокрема, такої як бухгалтерський облік. На жаль, бухгалтерський облік ще не в усьому відповідає вимогам, які висуваються до нього сучасним рівнем розвитку ринкових відносин у нас в країні. Наявні й окремі недоліки в роботі облікових відділів підприємств, які призводять до негативних наслідків. Іноді допускаються неточності і затримки при складанні звітів. Ці недоліки в основному спричинені тим, що облікові відділи підприємств не мають достатньої і своєчасної інформації. Доволі часто-густо бухгалтерський облік не в усьому відповідає вимогам, які висуваються до нього, економічна обробка цифрового матеріалу буває поверхнева, деякі важливі показники діяльності окремих ланок діяльності підприємства взагалі відсутні, облікові матеріали надходять з великим запізненням і не завжди точні.

Застосування систем управління дозволяє перейти від одноваріантного до оптимального бухгалтерського обліку, зміцнює цілеспря-

мованість і якість звітів підприємств, створює можливість у порівняно стислі терміни обробляти великий обсяг інформації і своєчасно передавати необхідні дані в центральні органи управління суб'єктами господарювання. В сучасних ринкових умовах не є можливим здійснити ефективне управління діяльністю, розвитком у масштабі усього підприємства без впровадження системи управління. Тому створення системи управління виступає як дієвий інструмент, який дозволяє послідовно і більш науково керувати економікою підприємства, повніше використовувати переваги ринкового способу ведення процесу господарювання в здійсненні якісних програм маркетингу підприємств і координування великих досліджень, розробок. Системи управління зміцнюють тенденцію до централізації, бо дозволяють оптимально вирішувати усі основні питання в центрі і спрямовувати усіх інших на виконання вироблених рішень.

Разом з тим, ієрархічна структура систем управління, які впроваджують на різних рівнях управління підприємствами, створює сприятливі умови для розвитку ініціативи на місцях, забезпечує оперативність і гнучкість у прийнятті рішень завдяки більш чіткому розподіленню області їх прийняття.

Окремі системи управління дуже дорогі, і надзвичайно важливим є те, щоб вони надавали максимально можливу віддачу. Практика останніх років показала, що поряд з високоєфективними системами управління в промисловості мають місце системи, які мають доволі низьку економічну ефективність, а іноді і збиткові. Поява подібних систем зумовлена тим, що їх розробники, нехтуючи давно сформульованими принципами побудови систем управління, спрямували свої зусилля не на докорінне покращення системи управління маркетинговою діяльністю підприємства, а на вирішення локальних завдань. При цьому на системи управління перекладаються задачі у тому вигляді, в якому вони вирішувалися в традиційних умовах управління. В низці випадків розробники не отримали ефекту і від успішно працюючих систем управління.

Що ж потрібно зробити для того, щоб запустити в дію невикористані резерви і різко підвищити ефективність систем управління, які розробляють?

1. З цією метою є доцільним створення спеціального відділу, який сконцентрував би усі методично-організаторські функції, пов'язані з проектуванням і впровадженням систем управління, а також забезпечив би координування розробок систем управління підприємств.

2. У зв'язку з тим, що особливу актуальність набуло завдання значного скорочення періоду між народженням і практичною реалізацією нових науково-технічних рішень, необхідно перейти до створення

якісних систем управління, які об'єднують в собі системи управління проектуванням, технологічними процесами, виробництвом і збутом тощо. Якісні системи управління забезпечують ув'язку і впровадження процесів управління, починаючи від складання первинних проектних планів підрозділами підприємств до їх реалізації. Однак, це тільки часткова інтеграція. Цей клас систем передбачає також і більш ефективну ув'язку процесів управління підприємством.

3. В основу методології створення систем повинне бути покладено наскрізне впровадження функцій управління підприємством за ієрархічними рівнями. Системи управління повинні бути побудовані за принципом замкненості контуру управління, охоплюючи усі його основні функції.

4. Зменшення вартості і скорочення строків розроблення систем управління вимагає більш широкого розгортання робіт із універсальності проектних рішень. Подальше підвищення рівня універсальності розробок за системами управління повинне ґрунтуватися на створенні універсальних адаптивних систем, а також державних і галузевих стандартів на форми планово-облікової документації, документообігу, системи класифікації і кодування інформації тощо.

Висновки. Вирішення перерахованих проблем в комплексі з вирішенням проблеми кадрів і економічного стимулювання, безперечно, буде сприяти підвищенню науково-технічного рівня робіт, які проводяться на підприємствах із створення систем управління та дозволить підняти на якісно новий ступінь загальний рівень управління маркетинговою діяльністю компаній. Серед перспектив подальших розвідок у даному напрямку особливою актуальністю, на наш погляд, відрізняється питання пов'язане із всебічним висвітленням сучасної практики організації бухгалтерського обліку в ринкових умовах на машинобудівних підприємствах Миколаївської області України.

Література:

1. Аткинсон. Управленческий учёт / Аткинсон, А. Энтони, Банкер, Д. Раджив, Каплан, С. Роберт, Янг, С. Марк; [пер. с англ.; 3-е издание]. – М. : Издательский дом “Вильямс”, 2005. – 878 с.
2. Атрилл П. Управленческий учёт для нефинансовых менеджеров / П. Атрилл, Э. МакЛейни; [пер. с англ.; под ред. С. Л. Каныгина]. – Днепрпетровск : Баланс-Клуб, 2003. – 624 с.
3. Голов С. Ф. Управлінський облік : підручник / С. Ф. Голов. – К. : Лібра, 2003. – 704 с.
4. Івакіна І. Управлінський облік: стисло і доступно / І. Івакіна. – Х. : Фактор, 2007. – 320 с.
5. Керимов В. Э. Управленческий учёт коммерческо-сбытовой деятельности: учебное пособие / В. Э. Керимов, П. В. Селиванов, А. А. Епифанов,

М. С. Крятов; [под ред. В. Э. Керимова]. – М. : Издательство “Экзамен”, 2003. – 128 с.

6. Керимов В. Э. Управленческий учёт производственной деятельности: учебное пособие / В. Э. Керимов, А. А. Епифанов, П. В. Селиванов, М. С. Крятов; [под ред. В. Э. Керимова]. – М. : Издательство “Экзамен”, 2002. – 160 с.

7. Федосеев А. Практика постановки управленческого учёта на российских предприятиях [Электронный ресурс] / А. Федосеев, П. Боровков. – Режим доступа: <http://www.intalev.ru/?id=778>.

8. Федосеев А. Управленческий учёт: опыт и практика [Электронный ресурс] / А. Федосеев, П. Боровков, А. Цымбал. – Режим доступа: <http://www.intalev.ua/?id=9953>.

9. Хенсен Дон Р. Управлінський облік / Дон Р. Хенсен, Меріен М. Мойвен, Небіл С. Еліас, Девід У. Сенков; [пер. з англ. 5-го канад. вид. О. Григораша, О. Рахубовського, Н. Краснік та ін.]; наук. ред. пер. Н. П. Краснік. – К. : Міленіум, 2002. – 974 с.

10. Atkinson A. Management Accounting / Anthony Atkinson, Rajiv D. Banker, Robert S. Kaplan, and S. Mark Young. – N. J. : Prentice-Hall International, 1997. – 724 p.